

Joca Zurc

Mednarodni seminar filozofije športa pred Olimpijskimi igrami Tokio 2020

Izvleček

Mednarodno združenje za filozofijo športa (angl. *International Association for the Philosophy of Sport – IAPS*) je v sodelovanje z Japonskim združenjem za filozofijo športa in športno vzgojo (angl. *Japan Society for the Philosophy of Sport and Physical Education – JSPSPE*) od 17. do 20. septembra 2019 v Kjotu (*Kyoto International Conference Center*) na Japonskem organiziralo mednarodni raziskovalni seminar filozofije športa. Mednarodno znanstveno srečanje, ki poteka v organizaciji IAPS vse od ustanovitve te mednarodne organizacije leta 1972, je bilo že 47. po vrsti. Dogodek je privabil v Kjoto, ki je bilo več kot tisoč let prestolnica Japonske in je danes osrednji center njene zgodovine in kulture, več 100 udeležencev iz celega sveta. Letošnja konferenca pa je imela posebno težo, saj je bila organizirana v državi gostiteljici leto dni pred XXXII. Olimpijskimi igrami moderne dobe v Tokiu (24. julij–9. avgust 2020).

Mednarodni konferenčni center Kjoto (ICC Kyoto) – prizorišče letošnje konference.

International Seminar for the Philosophy of Sport before Tokyo 2020 Olympic Games

Abstract

The International Association for the Philosophy of Sport – IAPS, in cooperation with the Japan Society for the Philosophy of Sport and Physical Education – JSPSPE organised an international research seminar on the philosophy of sport from 17 to 20 September 2019 in Kyoto (Kyoto International Conference Center), Japan. This international scientific conference, which the IAPS has been organising since its establishment in 1972, was the 47th in a row. The event in Kyoto, which used to be Japan's capital city for more than a thousand years and is today the centre of its history and culture, attracted over 100 attendees from all over the world. This year's conference was particularly important, because it was held in the country that next year will host XXXII Olympic Games of the modern era in Tokyo (24 July–9 August 2020).

■ Od olimpizma do razumevanja telesa in delovanja športa

IAPS 2019 se je predstavil s **30 različnimi sekcijami** in tremi plenarnimi predavanji, ki so potekali štiri dni konference. V ospredju je bila tema olimpizma, ki je postregla s predavanji o vprašanih vpliva olimpijskih iger in zapuščine po njih, sami konceptualizaciji ideje olimpizma z namenom doseganja trajnostne zapuščene Olimpijskih iger za družbo, kot je dvig vsesplošne gibalne aktivnosti prebivalstva po Tokiu 2020. Olimpizmu je bil drugi dan konference posvečen poseben panel v organizaciji japonskih gostiteljev. V predstavitvi so Leo Hsu, Naofumi Masumoto, Masami Sekine in Ai Aramaki izpostavili kritični pogled do olimpijskih vrednot, ki se propagirajo v okviru izobraževalnega programa Mednarodnega olimpijskega komiteja (angl. *Olympic Values Education Program – OVEP*). Program OVEP, ki poteka že nekaj desetletij, je bil doslej že večkrat predmet razprav, ali je utemeljen kot globalno izobraževanje in ima svoje mesto v športni vzgoji in moralni vzgoji otrok. Avtorji so analizirali učinke japonske različice OVEP, ki je bila prevedena za potrebe Olimpijskih in Paraolimpijskih iger v Tokiu 2020 ter razglašena za učno gradivo. Na primeru Japonske in Tajvana so izpostavili zlasti kritike izobraževalnih ciljev in promoviranih olimpijskih vrednot.

V znamenju japonskega športa in olimpizma je bilo tudi **uvodno plenarno predavanje** konference, na katerem je navdušil profesor **Satoshi Higuchi iz Univerze v Hirošimi**, pionir filozofije športa na Japonskem. Higuchi se je v svojem predavanju posvetil analizi teorij o človekovem telesu z vidika prezentacij v japonski literaturi. Predavanje je ponudilo enega izmed redkih priložnosti za neposredni vpogled v filozofijo japonske misli in njen svojevrstni razvoj, ki ga je imela na japonskih tleh po zametkih, ki so prišli iz tujine. Na primeru dveh japonskih del (Hiroshi Ichikawa: *The Body as Mind*, 1975; Yasuo Yuasa: *The Body: Toward an Eastern Mind-Body Theory*, 1977) je zagovarjal tezo, da sta um in telo dve imeni za isto realnost. Neločljivost telesa in duha v vsakdanjem življenju označuje japonska beseda «*mi*», ki poudarja celostni koncept človekovega obstoja. Resnično razumevanje pojavov tako ne more obstati zgolj na teoretičnem razmišljanju, temveč je odvisno od izkustev in učenja s telesom (angl. *body learning*). Gibanje in šport sta

Izr. prof. ddr. Joca Zorc z japonskimi kolegi – organizatorji IAPS 2019.

osnova za razumevanje sveta. Integraciji telesa in uma se je avtor v nadaljevanju posvetil tudi z vidika sodobnejše japonske literature, s katerimi je podkrepil in poglobil argumente japonskega razumevanja telesa, ki temelji na pragmatizmu oz. vlogi praktičnih in kulturnih izkustev.

Navdušili sta tudi **zaključni plenarni predavanja**, v katerih sta nastopila dosedanja predsednika IAPS, **Alun Hardman iz Cardiff Metropolitan University** v Veliki Britaniji, ter nova predsednica **Pam R. Sailors iz Missouri State University** v ZDA. Hardman je v svojem predavanju obravnaval relevantnost in vpliv pragmatizma na filozofijo športa, zlasti z vidika etike. Pri tem je s perspektive pragmatizma obravnaval tri kritične vidike pravičnosti in poštenosti v športu: 1) Katera so etična/moralna vprašanja športa? 2) Kdo prispeva k etičnim/moralnim razpravam o športu? 3) Kako lahko odgovorimo ali rešimo etična/moralna nestrinjanja o športu? Sailors pa je spregovorila o staranju, filozofiji umiranja in smrti v povezavi s športno aktivnostjo. Pri tem se je posvetila vprašanju, kako se izogniti oz. premestiti oslabitev telesa, ki spremlja staranje, fenomenu psihološke bolečine, ki izhaja iz strahu pred izgubo športne identitete, ter pozitivnim alternativam, kako sprejeti telesne spremembe, ki so neizogibna posledica človekovega bivanja.

Posamezne tematske sekcije, v katerih je bilo predstavljenih **71 raziskav filozofije športa**, so bile posvečene diskusijam o principih delovanja športa, osrednjim dilemam, s katerimi se sooča današnji šport,

ter razpravam o novostih in prihodnjem razvoju človekove gibalne aktivnosti v širšem pomenu. Principi delovanja športa so bili diskutirani skozi tematske sekcije, kot so hermenevtika in narativnost, obstoj športa, etika (dve sekciji), estetika, telo (dve sekciji), um in volja, spretnosti, dosežki, tekmovalnost, igra, možnosti in spremembe v športu. V skladu s pričakovanji so največ zanimanja udeležencev pritegnile sekcije, ki so obravnavale probleme današnjega tekmovalnega športa, kot so naraščajoče razlike med spoloma (dve sekciji), doping, poštenost in poštena igra, nevrodoping, pristopi k treniranju, politika in njena praksa v športu, dober šport, zdravje in povzročanje škode. Tretji sklop sekcij je obravnaval novitete sodobnega športa, kot so e-šport in globalizacija razvoja filozofije športa v svetu s poudarkom na predstavitev primerov Južne Koreje, Brazilije, Velike Britanije in Japonske. Poseben tematski sklop je bil namenjen borilnim in borbenim športom, ki imajo močno tradicijo v japonski kineziologiji. Štiri sekcije so potekale v organizaciji JSPSE.

■ Nagrade in priznanja IAPS 2019

Letošnji dobitnik nagrade **R. Scott Kretchmer Student Essay Award** za najboljši študentski prispevek je Madžar **Boldizsár Balázs** iz Eotvos University of Budapest. Mladi filozof športa je na primeru hrvaškega nogometnega šampinjona Luka Modrića argumentiral izvirno tezo, da

Slovensko-hrvaška delegacija – zadovoljna po uspešno opravljenih predstavitvah (od leve proti desni: Matija Mato Škerbič, izr. prof ddr. Joca Zurc in prof. dr. Lev Kreft).

nogometna igra pojasnjuje razumevanje kompleksne teorije proste energije, ki usmerja človeška življenja. Pri tem se je naslonil na paradigmo Alberta Einsteina (1905) o neločljivi obstojnosti prostora in časa ter ju povezal z univerzalnim jezikom nogometa, preseganjem rekordov, ponižnostjo do sotekmovalcev in neustrašnostjo. Vse to, pravi Balázs, postavlja Modričevu nogometno igro v kontekst starogrške filozofije. Izvirna in domiselna razlaga kompleksnosti življenja z interdisciplinarnostjo fizike in filozofije je mlademu doktorju fizike prinesla ugledno mednarodno nagrado. Ob njem pa je IAPS nagradil še 17 študentov. Nagrajenci so prejeli štipendijo, ki jim je sofinancirala potne stroške in stroške udeležbe na konferenci. Nagrada za najboljši študentski prispevek se podeljuje od leta 2010 v čast profesorju Kretchmarju, pionirju filozofije športa, ki je navdušil številne mlade, da so nadaljevali študij na tem področju. Nagrada je namenjena motiviranju, podpori in priznanju dodiplomskih, magistrskih in doktorskih študentov. Spodbuja njihovo udeležbo na konferenci ter pripravo kakovostnih prispevkov, ki obravnavajo kateri koli filozofski vidik v športu, igri, plesu in drugih gibalnih aktivnostih.

Nagrado uglednega učenjaka filozofije športa – **IAPS Distinguished Scholar** – pa je prejela **Pam R. Sailors**, profesorica filozofije in prodekanja na Missouri State

University v ZDA. Sailors je objavila rezultate svojih raziskav na področju filozofije športa v številnih uglednih revijah, med katerimi izstopajo *Journal of Philosophy of Sport*, *Sport, Ethics and Philosophy*, *Fair Play*, *Sport in Society*, *Cambridge Quarterly of Healthcare Ethics* idr. Priznanje IAPS za odličnost v organizaciji letošnje konference pa je prejela prof. **Junko Yamaguchi**.

■ Slovenska delegacija na IAPS 2019

Slovenijo so na IAPS konferenci vidno zastopali trije filozofi športa. Profesor **Lev Kreft** je predstavil prispevek z naslovom »Boxing from the Ethical Corner: Art of Japan«. Predavanje je bilo deležno velikega zanimanja s strani japonskih kolegov, ki so se na prodorno filozofsko razpravo o vzporednicah med boksom in umetnostjo pozitivno odzvali. Prof. Kreft se je v razpravi naslonil na simbolično reprezentacijo in kulturno refleksivnostjo moškosti kot vira etičnih standardov, ki jih je možno aplicirati v vsakodnevno življenje. Pri tem je v fokus obravnave vzel načelo etike odgovornosti, ki se v boks iz zunanjega pogleda kaže kot »moško nasilje« in iz notranjega pogleda kot etika odgovornosti boksarja, ki operira z nasiljem. Na primeru Japonske povojne avantgardne umetnosti je osvetlil etiko boksa kot etiko odgovornosti, ko umetniki

v umetnosti iščejo novo ravnotežje moške identitete po porazu in ponižanju v vojni. Skozi primere japonskih umetnikov, kot so Kazuo Shiraga (kipar in član vizualne umetniške skupine Gutai), Ushio Shinohara (slikar z boksarskimi rokavicami) in Haruki Murakami (postmoderni pisatelj), precizno, prodorno in prepričljivo argumentira tezo, da se boks v japonski umetniški praksi ne pojavlja kot subjekt reprezentacije, temveč kot metoda produkcije, ki predstavlja vir osebnega soočanja z etično stabilnosti v vsakdanjem življenju. Profesorica **Olga Markič** (Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani) pa se je v svoji predstavitvi z naslovom »Cognitive Enhancement and Neurodoping« posvetila aktualnim vprašanjem nevroetike kot relativno novega področja filozofskih znanosti. Osredotočila se je na razpravo o farmakoloških in ne-farmakoloških metodah kot možnih pospeševalcih športnikovega funkcioniranja na kognitivnem, čustvenem in motoričnem področju. Izpostavila je ključno vprašanje, ali se lahko spretnosti in sposobnosti, ki so pogoj za športno izvedbo, pospešijo z uporabo tehnologije za spodbujanje aktivnosti možganov. V nadaljevanju je diskutirala dilemo, ali so tovrstne nevointervencije goljufanje v športu, ki je v nasprotju z njegovim etosom, ali pa gre samo za poti preseganja in dvigovanja mej človeških zmognosti. Izr. prof. **Joca Zurc**, ki trenutno kot JSPS International Research Fellow gostuje na Univerzi v Okayami na Japonskem, pa se je v svojem prispevku posvetila feministični in fenomenološki analizi aktualnega vprašanja o položaju žensk v estetskih športih. Za navedene športe je značilno, da so v ospredju presoje športnih dosežkov tudi estetske komponente kot so samo telo, gracioznost in kreativnost izvedbe. Te se oblikujejo na osnovi subjektivnih presojev estetskosti človekovega gibanja in značilnosti športa, ki pa jih ključno sooblikujejo tudi kulturne vrednote, zgodovinske izkušnje in današnji položaj žensk v družbi. Avtorica je pod drobnogled obravnave vzela žensko športno gimnastiko in s primerjavo med Slovenijo in Japonsko v središče razprave postavila dileme o vplivu spola na vrednotenje dosežkov v športni gimnastiki, položaju ženskih športnic v gimnastiki v primerjavi z moškimi z vidika tekmovalnih dosežkov, pogojev treniranja, dejavnika starosti, potencialnih zlorab, zlasti spolnih nadlegovanj in možnosti za profesionalno kariero. Ob koncu so bili predstavljeni predlogi za preseganje razlik v dosežkih med spoloma na največjih tekmovanjih.

■ IAPS 2020 v organizaciji Hrvaške

Naslednje leto bo mednarodna konferenca filozofije športa v naši neposredni bližini, v organizaciji Hrvaške. Pod okriljem IAPS bosta **48. letno konferenco** organizirali Univerza v Zagrebu in Univerza v Splitu. Konferenca se bo odvijala v Hotelu Le Meridien Lav v **Splitu od 22. do 25. septembra 2020**. Hrvaški kolegi filozofije športa, ki so vložili kandidaturo že pred letom dni, so dobili priložnost in bili izbrani za organizatorja, kar ima izreden pomen za razvoj družboslovno-humanističnih vidikov kineziološke znanosti ne samo na Hrvaškem temveč tudi v širšem območju sosednjih držav Južne in Srednje Evrope.

Hrvaško filozofsko društvo, ki ima zavidljivo tradicijo na evropskem kontinentu ter je po svojem članstvu in produkciji eno izmed najtvornejših, je svoja vrata odprlo filozofiji športa kot novi pod-disciplini. Z vključitvijo v obstoječo periodiko društva, podporo pri izvedbi tematsko fokusiranih konferenc in publikacij je filozofija športa na Hrvaškem v kratkem času dosegla izjemen razmah in si utrla pot v evropske in svetovne sredine. Organizacija naslednjega največjega mednarodnega srečanja je lep dokaz. Zgled, ki ga velja posnemati!

Pričakovati je, da bo IAPS 2020 zaradi svoje lokacijske dostopnosti kot tudi naravnih ter kulturnih bogastev središča Dalmacije, ki je pod Unescovo zaščito svetovne dediščine, privabil večje število udeležencev iz celega

sveta. IAPS je v svojih 47 letih delovanja postal ključno stičišče svetovnih avtoritet na področju filozofije športa, zato velja povabiti vsem slovenskim kineziologom, filozofom, profesorjem športne vzgoje, trenerjem in raziskovalcem kinezioloških, filozofskih in drugih družboslovnih znanosti, da se udeležijo IAPS 2020 ter mednarodni skupnosti predstavijo svoje delo na področju športa in gibalnih aktivnosti.

izr. prof. ddr. Joca Zorc,
JSPS International Research Fellow
Okayama University,
Graduate School of Education, Japonska
joca.zorc@guest.arnes.si